

Günümüz İklim Koşulları ve Gelecek Perspektifte Hububat

Prof. Dr. Mehmet HAMURCU
UHK Yönetim Kurulu Üyesi

İklim Değişikliğinin Tarım Üzerindeki Artan Etkisi

İklim değişkenliği tarımsal sistemleri giderek daha fazla etkilemektedir

Ürün verimliliği daha belirsiz hale gelmektedir

Aşırı hava olaylarının sıklığı ve şiddeti artmaktadır

Türkiye'de Buğday Üretimiminin 2000-2024 Seyri

Türkiye Buğday Üretiminde Dalgalanmalar

21M

2000/01 Üretimi

Ton buğday üretimi ile
döneme başlandı

22M

2023/24 Üretimi

Ton seviyesinde, sınırlı
bir artışla sürdürüldü

%20

Yıllık Dalgalanma

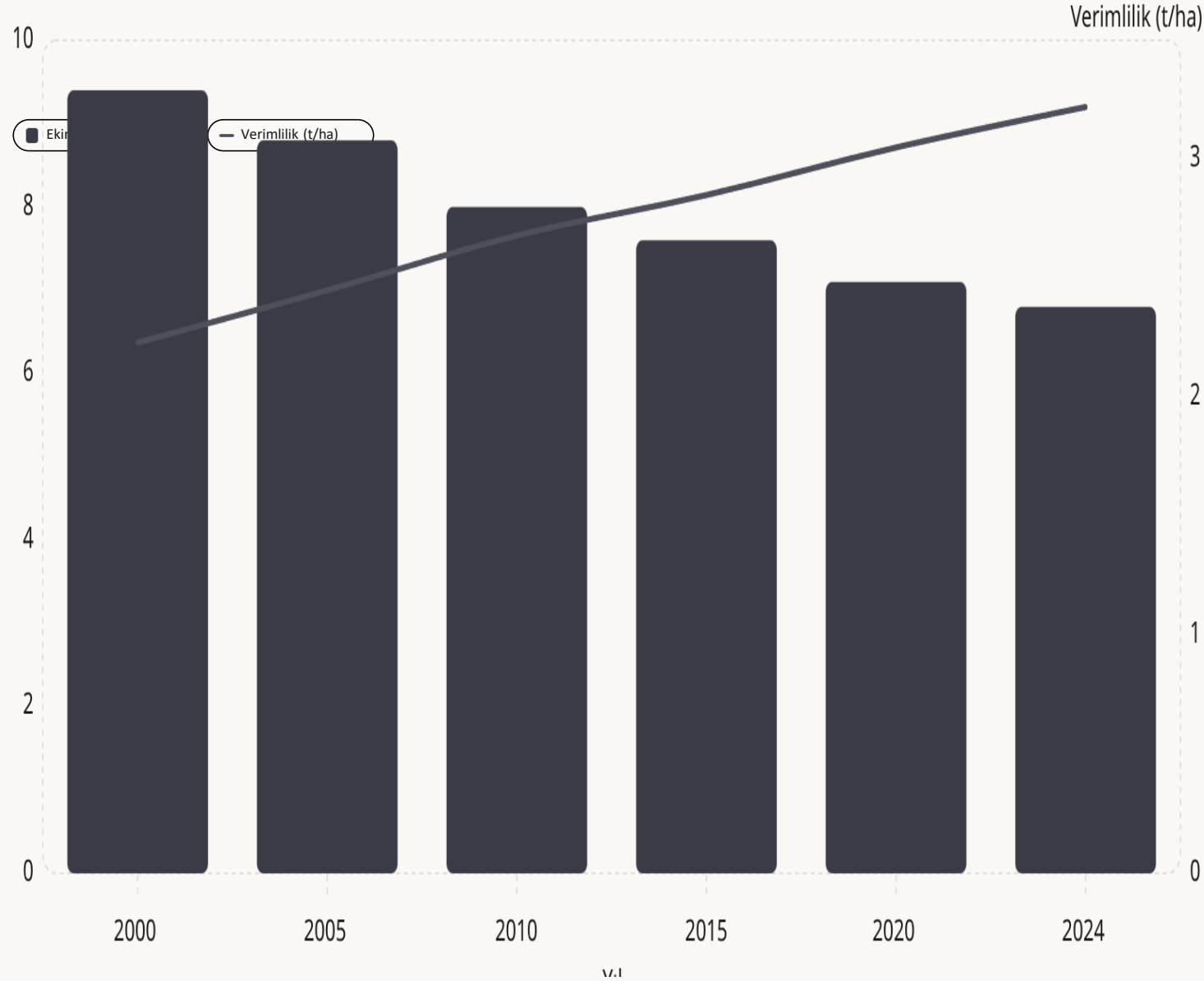
Üretim yıldan yıla
%20'ye varan sapmalar
gösteriyor

%5.5

Hasat Kaybı

Kayıplar %1.8'den
%5.5'e yükseldi
(2000-2024)

Ekim Alanları ve Verimlilikte Çelişki

Alan Azalıyor, Verim Artıyor

- Ekim alanları **9,4** milyondan **6,8** milyona gerilerken, verimlilik **2,23 t/ha'dan 3,22 t/ha'ya** yükseldi.
- Islah edilmiş tohumlar, modern sulama sistemleri ve mekanizasyon bu artışın temel dinamikleri oldu.

Uzun Dönem Deęerlendirme

- Teknolojik gelişmeler azalan ekim alanlarını telafi etmiştir
- Ancak iklim değişikliği uzun vadeli sürdürülebilirliği tehdit etmektedir

Yirmi Dört Yılın Özeti

- Türkiye buğday üretimi, ekim alanlarındaki daralmaya rağmen teknolojik ilerlemelerle dengelenmeye çalışıldı.
- İklim değişikliğinin yarattığı belirsizlik, bu dengenin sürdürülebilirliğini ciddi biçimde tehdit ediyor.

2024-2025 Kuraklığı: Türkiye Hububatını Vuran Büyük Darbe

Buğday Verimi

Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Trakya'da buğday verimi **%40 azaldı**, üreticiler büyük kayıp yaşadı

Diğer Ürünler

Mısır, mercimek ve pamukta da ciddi verim kayıpları kaydedildi, çeşitlilik daralıyor

Ekonomik Etki

Tarımsal kuraklık gıda fiyatlarını yükselterek kırsal geçimi ciddi şekilde zorlaştırıyor

Kuraklık: Tarımın Sessiz Düşmanı

T.C. Cumhurbaşkanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü		BÖLGELERİN ALANSAL YAĞIŞ DEĞERLENDİRMESİ (1 Ekim 2025 - 23 Mart 2026)				METEOROLOJİ	
BÖLGELER	2026 Su Yılı Yağış (mm)	Normali (1991-2020) (mm)	2025 Su Yılı Yağış (mm)	Normale Göre Değişim (%)	2025 Su Yılına Göre Değişim (%)		
Türkiye Geneli	436,8	358,3	239,6	21,9 Artma	82,3 Artma		
Marmara	468,8	431,8	315,3	8,6 Artma	48,7 Artma		
Ege	506,5	422,5	273,3	19,9 Artma	85,3 Artma		
Akdeniz	647,9	495,4	296,0	30,8 Artma	>100 Artma		
İç Anadolu	257,5	222,9	116,9	15,5 Artma	>100 Artma		
Karadeniz	404,0	377,6	386,7	7,0 Artma	4,5 Artma		
Doğu Anadolu	406,3	305,6	184,7	33,0 Artma	>100 Artma		
Güneydoğu Anadolu	531,2	389,9	160,9	36,2 Artma	>100 Artma		

2024-2025 sezonu,

- Türkiye tarihinin en kurak dönemlerinden biri olarak kayıtlara geçti.
- Topraktaki nem seviyesi kritik eşiğin altına düştü
- Milyonlarca hektar ekili alan telafisi güç zararlarla yüz yüze kaldı

BÖLÜM 3

Hububat Üzerindeki Bölgesel Farklılıklar

İklim Değişikliğinin Hububat Üzerindeki Çok Yönlü Etkileri

Sıcaklık ve Yağış

Artan sıcaklıklar ve düzensiz yağış rejimleri üretimi doğrudan olumsuz etkiliyor

Hastalık ve Zararlılar

Bitki hastalıkları ve zararlı popülasyonları hızla yaygınlaşıyor

Su Kaynakları

Yeraltı ve yüzey suları azalırken sulama ihtiyacı artıyor

Fenolojik Kaymalar

Büyüme evrelerindeki kaymalar hasat zamanlamasını bozuyor

İç Anadolu'da Ürün Tercihleri Değişiyor

Su Krizi Ürün Desenini Dönüştürüyor

- Azalan su kaynakları nedeniyle çiftçiler şeker pancarı ve mısırdan daha az su isteyen buğday ve arpaya yöneliyor.
- Konya ve Eskişehir'de zararlı baskısı da artıyor — fare galerileri ve köstebek hasarı ciddi kayıplara neden oluyor.

Akdeniz ve Ege'de Sıcaklık ve Kuraklık Baskısı

Yükselen Tehdit

- Akdeniz ve Ege bölgelerinde artan sıcaklıklar, hububatta **erken olgunlaşmaya** yol açarak verim düşüşü riskini artırıyor.
- Sulama ihtiyacı her geçen yıl büyürken, baraj ve yeraltı su kaynakları giderek azalıyor. Bölge tarımı kritik bir eşikte.

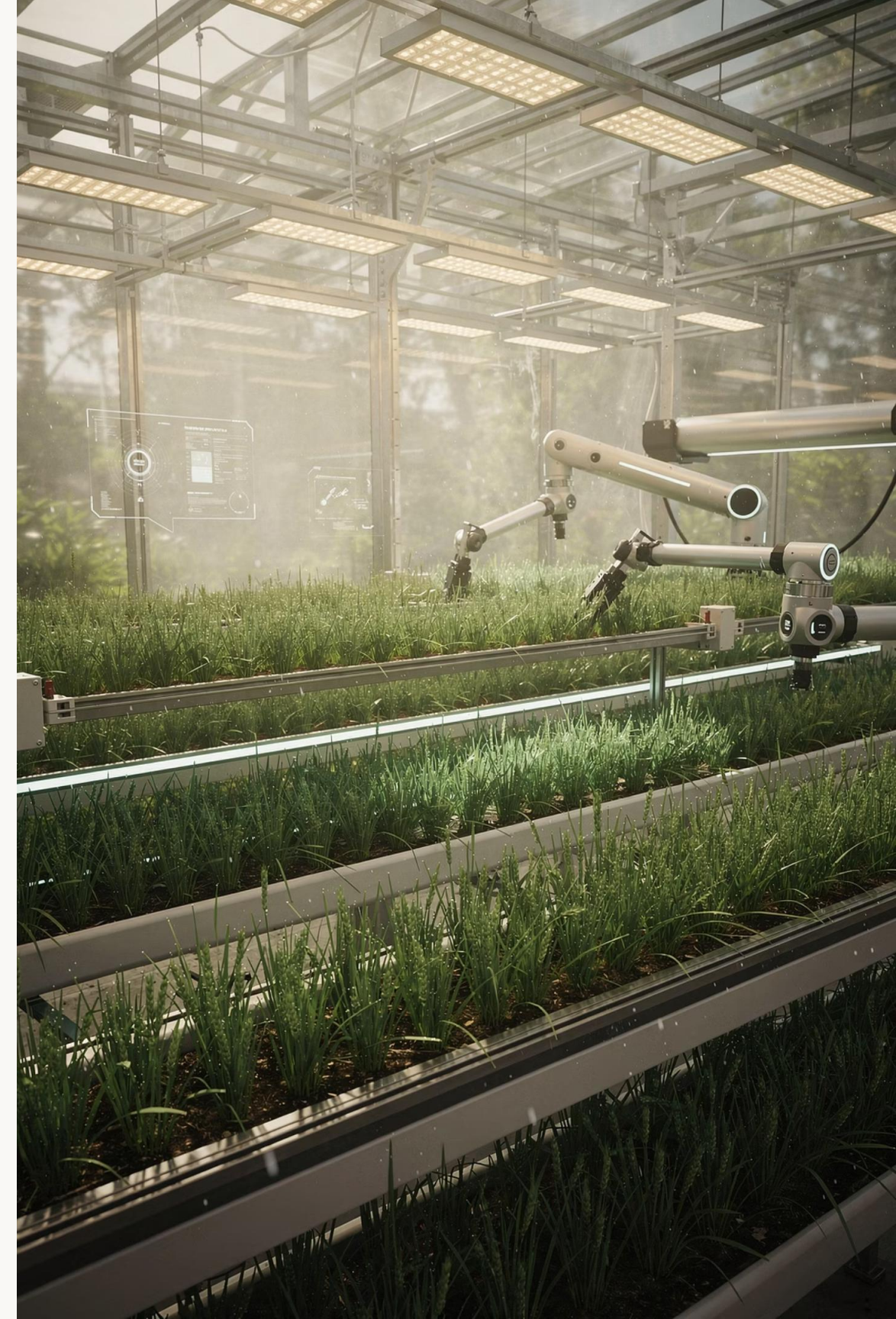

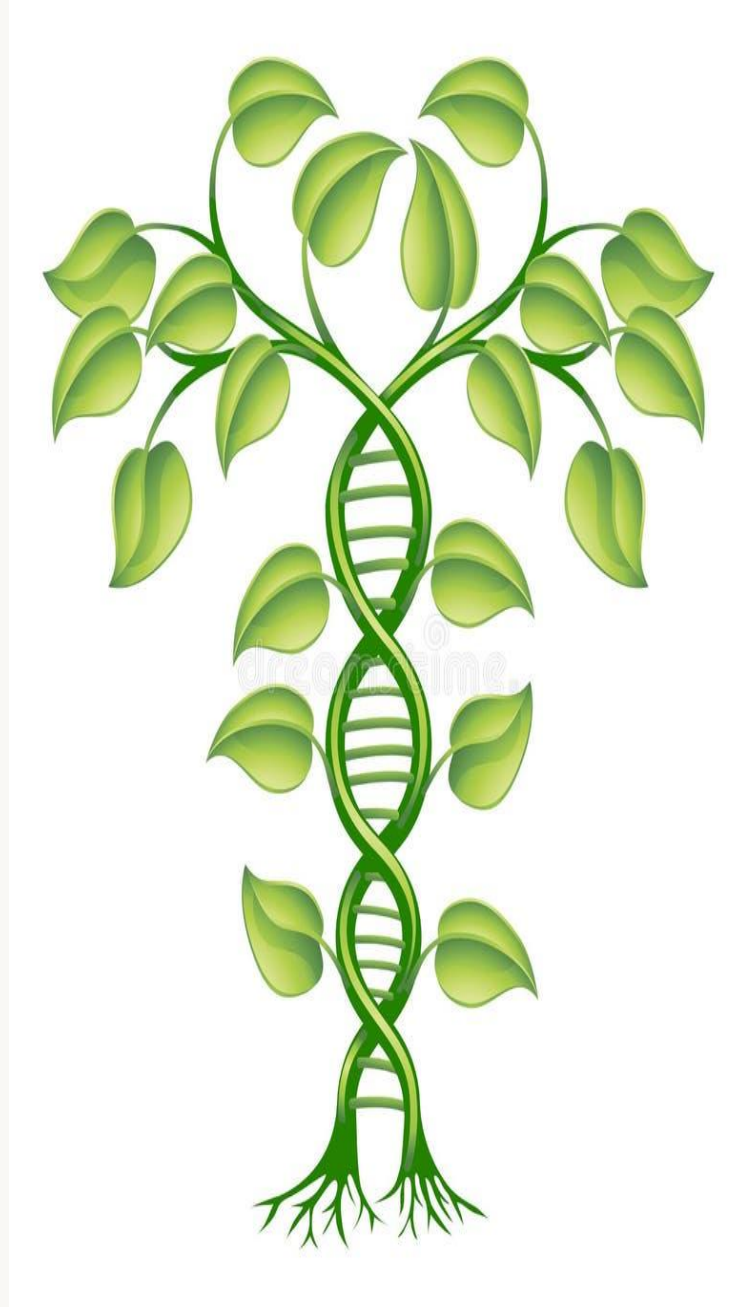
Adaptasyonun Anahtarı: Bölgesel Çözümler

- Her bölgenin kendine özgü iklim koşulları ve toprak yapısı, farklılaştırılmış stratejiler gerektiriyor.
- Tek tip çözümler yerine bölgesel adaptasyon planları, hububat üretiminin geleceğini belirleyecek.

Adaptasyon ve Sürdürülebilirlik Stratejileri

Genetik Islah ve Dayanıklı eşitler

Geleceğin Tohumları

- Kuraklığa, sıcaklığa ve hastalıklara dayanıklı yeni buğday çeşitlerinin araştırılması
- Yerli ve yabancı hibrit tohumların kullanımı
- Değişen iklim koşullarına uyum sağlayabilen genetik çeşitlilik oluşturmak.

Akıllı Sulama ve Su Yönetimi

Her Damla Önemli

- Damla sulama ve sensör destekli sistemler sayesinde su tasarrufu
- Toprak nem sensörleri ve hava durumu verilerinin entegre çalışarak sulama zamanlamasının optimize edilmesi
- Bölgesel su yönetim planlarının oluşturulması

Su kaynakların daha adil ve etkin kullanılması için hayati önem taşıyor.

Entegre Zararlı Yönetimi ve Modern Tarım

Biyolojik Mücadele

Pestisit kullanımında denge sağlanarak doğal düşmanlarla biyolojik mücadele yöntemleri öne çıkıyor

Mekanizasyon

GPS destekli hassas tarım makineleri, tohumdan hasada kadar verimliliği artırıyor

Dijital Tarım

Veri analitiği ve dijital platformlar, çiftçilerin daha bilinçli kararlar almasını sağlıyor

Tarımda Dijital Devrim

- İHA ile bitki beslenme durumu takibi,
- Erken dönem hastalık ve zararlı tespiti,
- Uydu görüntüleriyle bölgesel iklim simülasyonları ve verim tahmini,
- Yapay zeka destekli karar destek sistemleri,

Teknoloji artık lüks değil, zorunluluk.

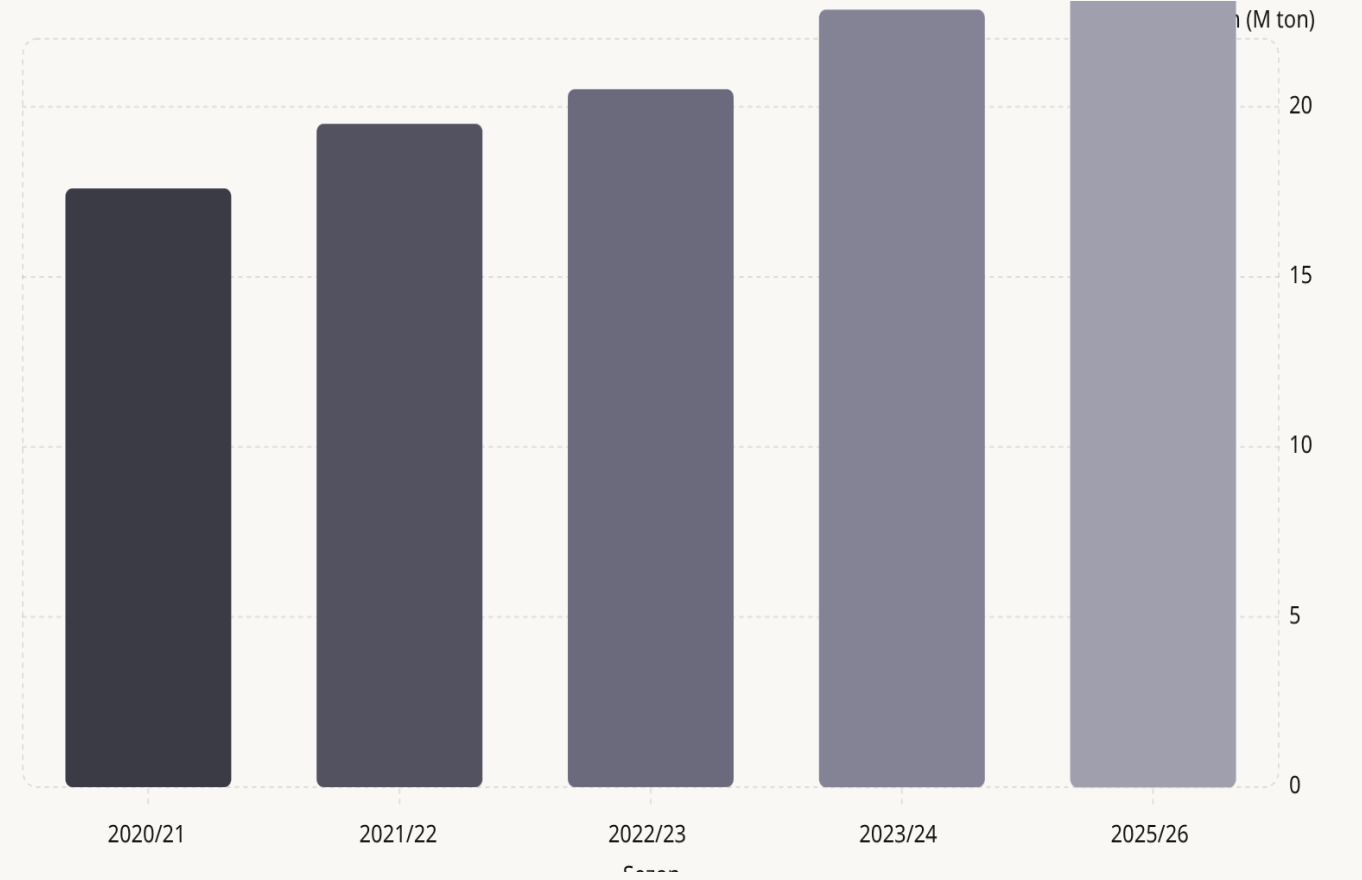
Gelecek Perspektifi

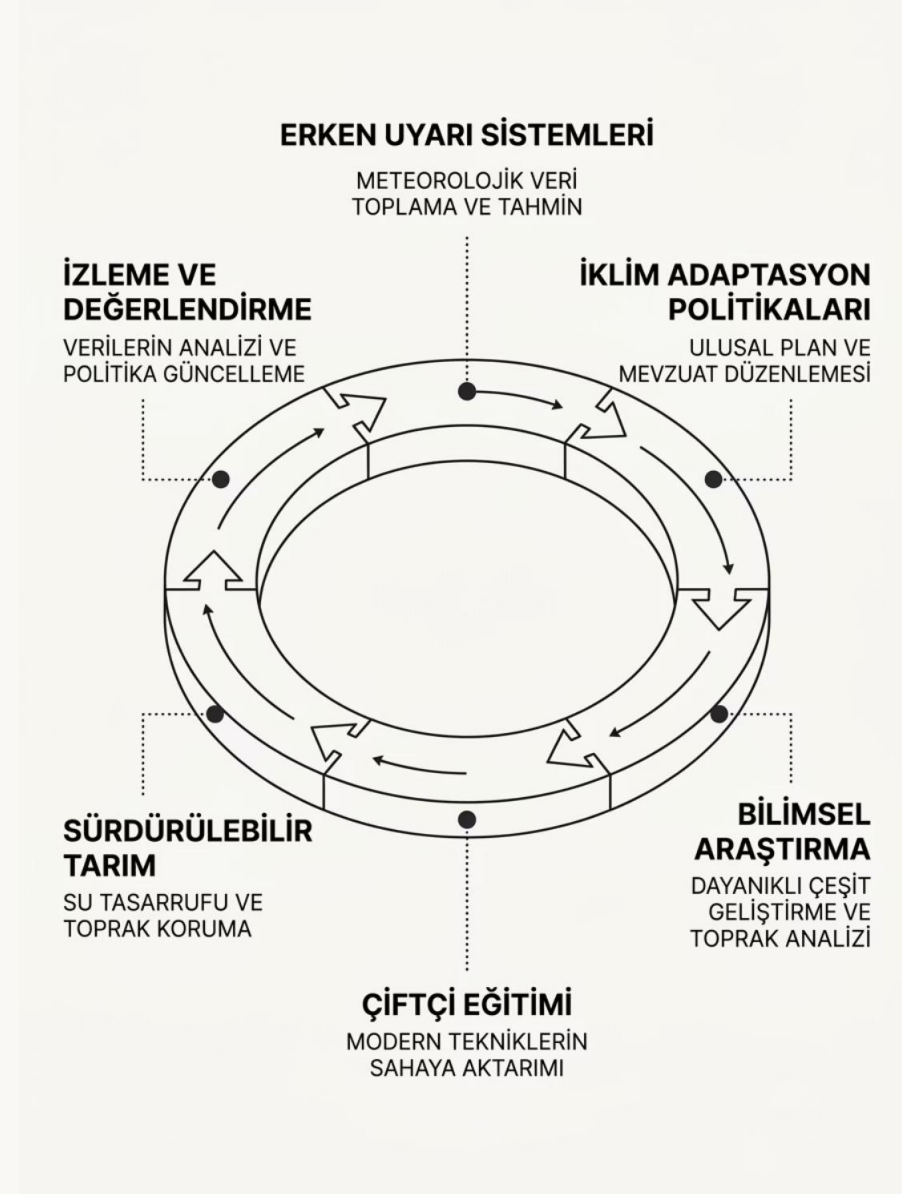
2026 Buğday Üretiminde Rekor Beklentisi

Üretim Hedefi

- Toprak Mahsulleri Ofisi, 22 milyon ton civarında üretim öngörüyor
- Alım garantisi ve fiyat politikaları üreticiyi destekleyerek ekim motivasyonunu yükseltiyor

İklim Krizine Karşı Bilimsel ve Politik Yaklaşımlar

Bütüncül Bir Yaklaşım Şart

- Erken uyarı sistemleri, iklim adaptasyon politikaları ve bilimsel araştırmalar entegre bir strateji ile yürütülmelidir.
- Sürdürülebilir tarım için **politika yapıcılar, bilim insanları ve çiftçiler** birlikte çalışmalı, veriye dayalı karar süreçleri oluşturulmalıdır.

Sonuç: İklİmle Mücadelede Hububatın Geleceğini Korumak

Zorluk ve Umut

İklİm değişikliği tarımı zorluyor ama teknoloji ve adaptasyon umut veriyor

Kritik Adımlar

Türkiye'nin gıda güvenliği için bilimsel, teknolojik ve politik adımlar hayati önemde

Birlikte Başarı

Hep birlikte sürdürülebilir, dirençli bir tarım geleceği inşa etmek mümkün

Geleceğin tarımı, bugünün kararlarıyla şekilleniyor.

Gelecek Önerileri

Sulama Sistemlerinde Verimlilik

Açık Sistem

Açık Kanallar

Su kaybı yüksek

Yüzey Sulama

Verimsiz sulama

Buharlaşma

Yüksek buharlaşma

Su İsrafı

Kapalı Sistem

Kapalı Borular

Su Tasarrufu

Damla Sulama

Hedefli sulama

Sensör Kontrolü

Veri iletimli sulama

Verimli Su Kullanımı

Su Yönetimi

- Kapalı sulama sistemleri
- Damla sulama yaygınlaştırma
- Kaçak kuyuların kontrolü
- Su fiyatlandırma reformu

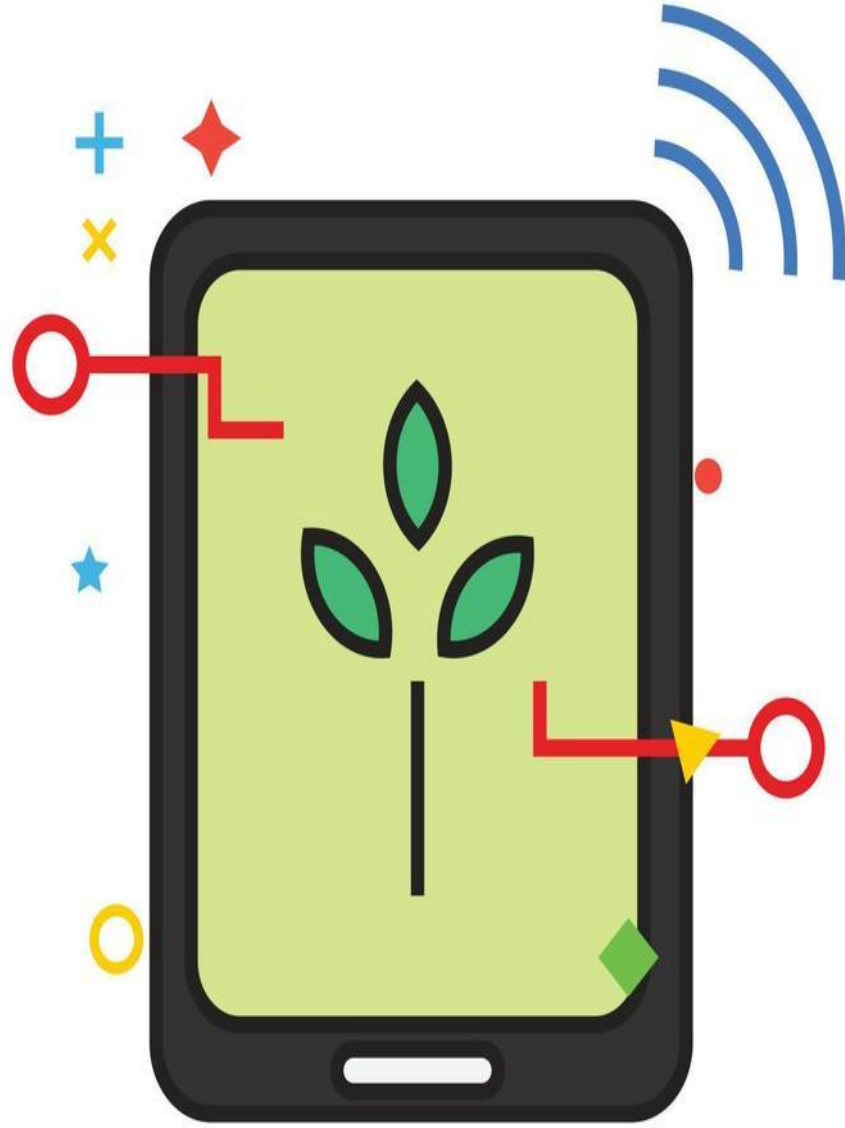
Ar-Ge ve Tarım Merkezi

➤ “İklim Akıllı Tarım Merkezi” kurulmalı

➤ Odak:

- Kuraklık toleransı
- Toprak sağlığı
- Hassas tarım

Dijital Tarım

- Uydu izleme
- Yapay zekâ tahminleri
- Çiftçi mobil uygulamaları

Çiftçi Eğitimi

- İklim uyumu
- Su verimliliği
- Dijital okuryazarlık

Uzun Vadeli Planlama

➤ Amaç deęişmeli:

- Maksimum üretim değil
- Sürdürülebilir üretim

**SELÇUK
ÜNİVERSİTESİ**

Teşekkürler

Prof. Dr. Mehmet HAMURCU
UHK Yönetim Kurulu Üyesi
mhamurcu@selcuk.edu.tr